

Yttrande

Datum
2024-08-30

Diarienummer
3.1.17-03071/2024

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 30 augusti 2024

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadspriser jordbruksprodukter	Oförändrat, fallande för spannmål och oljeväxter	Ner
Världsmarknadspris för olja	Svagt ner	Ner
Svensk produktion – animalier	Nötkött upp, mjölk, griskött och ägg ner	Nötkött upp, mjölk och ägg ner, griskött oförändrat
Svensk produktion vegetabilier	Förväntningar om normal skörd av spannmål	
Svenska produktpriser – vegetabilier	Upp	Upp
Svenska produktpriser animalier	Upp för mjölk	Upp
Svenska produktionsmedelspriser	Oförändrade	Ner
Lönsamhet	Tilltagande optimism	
Valutakurs SEK/USD	Försvagats	Försvagats

FAO:s prisindex för jordbruksprodukter för juli 2024 minskade marginellt jämfört med föregående månad. Skörden på norra halvklotet är i full gång och världsmarknaden för spannmål och oljeväxter påverkas alltmer av skördeutfallet med fortsatt fallande priser.

Det mer högtrycksbetonade värdet under augusti har möjliggjort fortsatt skörd av spannmål och oljeväxter i södra och mellersta Sverige. Hittills ser både kvaliteten och kvantiteten på skörden ut att bli normal. Det som återstår att skörda är framförallt vårsådda grödor som vårvet och havre. Jordbruksverkets skördeprognos för spannmål och oljeväxter talar för en spannmålsskörd på 5,4 miljoner ton 2024. Det är 25 procent högre än förra årets skörd men 1 procent lägre än genomsnittet för åren 2019–2023. Det är även i nivå med Lantmännens prognos från i början på juli. Vallskörden har fortsatt varit bra eller till och med mycket bra

sett till kvantiteten i de flesta delar av landet. Att skörden har kunnat genomföras i tid ihop med gynnsam väderlek har skapat förutsättningar för större höstsådda arealer än hösten 2023.

Gödningpriserna i Europa och i Sverige är fortsatt stabila. Inför kommande säsong antas inte några stora prisförändringar.

Flera faktorer påverkar förutsättningarna för en förbättrad lönsamhet 2024 jämfört med 2023. Till exempel bättre skördar och sänkning av styrräntan.

Omvärldsfaktorer

Inflationstakten i Sverige för juli 2024, uttryckt i KPIF (konsumentprisindex med fast ränta), uppgick till 1,7 procent. Det är en ökning med 0,4 procentenheter från juni då inflationen enligt detta mått var 1,3 procent. Förändring påverkades av prisökningar inom transport, livsmedel och alkoholfria drycker samt för tjänster inom rekreation och kultur. Sänkta elpriser var den huvudsakliga faktorn som motverkade prisökningarna. Den 20 augusti meddelade riksbanken att de sänker styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,5 procent.

I Euro-området var inflationen 2,6 procent i juli 2024 vilket kan jämföras med en inflation på 2,5 månaden före. Priserna på varor inom gruppen livsmedel, alkohol och tobak stod för 0,45 procentenheter av ökningen.

Augusti månad inleddes med försvagning av värdet på den svenska kronan mot både dollarn och euron. Därefter har kursen stabiliserat sig och priset på euron har legat runt 11,40–11,50 kronor. Den amerikanska dollarn har handlats till omkring 10,50 kronor men med fallande priser under slutet av månaden.

Priset för Brentolja har under augusti varierat mellan 75 och 80 dollar per fat. Månaden avslutades med ett pris på omkring 77 dollar per fat. Marknaden förväntar sig ett överskott på oljemarknaden under kommande år och därmed priser under 80 dollar per fat. Beroende på den kinesiska oljeefterfrågan, huruvida OPEC tar bort sina extra produktionsnedskärningar samt om USA inför en generell tull på importvaror kan priserna falla betydligt under 80 dollar per fat.

FAO:s prisindex för jordbruksprodukter för juli 2024 minskade marginellt jämfört med föregående månad. Jämfört med rekordnoteringen våren 2022 har FAO:s index gått ner med nästan 25 procent och under det senaste året har index gått ner med tre procent.

Skörden på norra halvklotet är i full gång och världsmarknaden för spannmål och oljeväxter påverkas alltmer av skördeutfallet. Totalt sett för världen är utsikterna fortsatt goda för en bra skörd 2024/25. I USDA:s senaste prognos från augusti 2024 redovisas en viss minskning av utgående lager för 2024/25 jämfört med föregående

prognostillfälle för spannmål. Priserna på spannmål har trots det fortsatt falla framförallt på grund av att skörden fortfarande pågår, att konkurrenskraftig export från svartahavsområdet är möjliga att genomföra samt att skörden i världen alltså förväntas bli hög. För sojaböner visar prognosen istället en ökning av utgående lager. Priserna på världsmarknaden har därför fallit för sojaböner. Trots förväntningar om en svag skörd av raps och solroskärnor i bland annat EU har priset på raps minskat den senaste månaden. Detta kan förklaras av förväntningar på goda skördar av vörraps och sojaböner i Nordamerika.

Ett köp av 900 000 ton vete har gjorts av Algeriet under den gångna månaden. Detta vete kommer troligen från hamnar i Svarta Havet med export från antingen Bulgarien, Rumänien, Ukraina eller Ryssland. Även Egypten har gjort ett större inköp, 280 tusen ton vete från Ukraina och Bulgarien.

I månadens skördeprognos på EU-nivå har EU-kommissionens forskningscentrum, JRC, reviderat skördarna marginellt nedåt för nästan alla grödor. Detta på grund av varma förhållanden i söder och överdriven nederbörd i norr. Höstgrödornas kvalitet och kvantitet har påverkats av för mycket nederbörd i framförallt västra och norra Europa. Under den senaste månaden är det framförallt de baltiska länderna som har drabbats av för nederbördsrikt väder. Mindre extrema regnmängder har hämmat skörden även i norra Frankrike, Beneluxländerna och nordvästra Tyskland. I dessa områden var höstgrödorna redan påverkade sedan innan av alltför våta förhållande som har rått under större delen av säsongen. Under den gångna månaden har vårsådda grödor, särskilt majs och solrosor, i större delen av södra, södra-centrala och östra Europa drabbats av exceptionellt höga temperaturer. Totalt sett för EU-27 beräknas årets hektaravkastning för de flesta grödor trots detta bli fortsatt nära genomsnittet för de fem senaste åren vilket är i nivå med såväl Jordbruksverkets som Lantmännens prognos.

Priserna för mejeriprodukter på den senaste auktionen i Nya Zeeland steg med drygt 5 procent. Det holländska mejeriet Campina höjer mjölkpriset återigen. Mjölkpriser för september 2024 höjs med 1,75 euro/100 kg till 51,00 euro/100 kg för konventionell mjölk. För ekologisk mjölk höjs priset med 1,00 euro/100 kg till 59,00 euro/100kg.

Vädersituationen

Vädret under augusti 2024 har varit något torrare än normalt med normala temperaturer. Det har inte varit långa sammanhängande perioder med höga temperaturer.

SMHI:s senaste långtidsprognos för september 2024 visar fortsatt varierat väder med högtrycksinfluerade perioder som avlöses av mer ostadiga perioder.

Produktion, priser och handel i Sverige

Det mer högtrycksbetonade vädret under augusti har möjliggjort fortsatt skörd av spannmål och oljeväxter i södra och mellersta Sverige. I södra Sverige är 80-90 procent färdigskördat och mellersta Sverige är klara till omkring 75 procent. Det som återstår är framförallt vårsådda grödor som vårvede och havre. Hittills ser både kvaliteten och kvantiteten på skörden ut att bli normal. Vissa rapporter om ökade svampsjukdomar förekommer men i vilken omfattningen och vilka problem det eventuellt har orsakat är svårt att dra slutsatser kring ännu. Den ökade förekomsten av svampsjukdomar beror främst på väderleken under årets odlingsäsong som har varit både relativt fuktig och varm. Årets skörd har hittills skett under bättre förhållanden än föregående år vilket har bidragit till torrare skördar och därmed lägre torkningskostnader. Att skörden har kunnat genomföras i tid har skapat möjligheter för att höstså planerligt, framförallt höstraps. Detta gör att vi kan förvänta oss en ökning av höstsådda grödor jämfört med hösten 2023.

Organisationen Oljeväxtodlarna bedömer att intresset för odling av oljeväxter är stort och att det finns möjlighet att arealen åter kommer upp till 100 000 hektar.

Jordbruksverkets skördeprognos för spannmål och oljeväxter presenterades i mitten av augusti. Prognosen bygger på att skördarna för olika grödor uppskattas utifrån väderdata och tidigare års skördar. Eftersom väderdata för augusti till oktober 2024 inte finns tillgängliga vid när prognosen tas fram används ett medelvärde för de senaste 30 åren för dessa månader. Det innebär att för att prognosen ska falla ut krävs fortsatt bra skördeväder. Enligt prognosen blir den totala spannmåls-skörden 5,4 miljoner ton 2024. Det är 25 procent högre än förra årets skörd men 1 procent lägre än genomsnittet för åren 2019–2023. Att årets totalskörd av spannmål förväntas bli större jämfört med 2023 förklaras främst av att hektaravkastningen för spannmålsgrödorna ökar. Totalskörden av oljeväxter uppskattas till 0,3 miljoner ton vilket är 7 procent lägre än förra årets skörd. Då höstraps utgör 85 procent av den totala arealen oljeväxter så förklaras minskningen främst av att arealen för höstraps har minskat jämfört med föregående år. Både för spannmål och oljeväxter är prognosen i nivå med Lantmännens prognos från i början på juli.

Vallskörden har fortsatt varit bra eller till och med mycket bra sett till kvantiteten i de flesta delar av landet. I de sydöstra delarna av landet, som ofta brukar vara drabbat av torka, har årets vallskörd blivit mycket stor vilket gör det möjligt för många jordbrukare att lägga upp lager inför kommande år.

Stånds är ett besvärligt ogräs eftersom den innehåller giftiga alkaloider som ger olika förgiftningssymptom hos djur som får i sig växten. Ogräset är inget nytt i Sverige men har varit ett stort problem i delar av landet i år. Den är giftigt i så väl färskt gräs som i torkat hö och ensilage. Gifterna i stånds förstör gradvis levern hos djuren och har ofta orsakat stor skada redan innan symtomen uppmärksammats. Förgiftning har setts på bland annat häst, nötkreatur, får, gris och kyckling. Idisslare är mindre känsliga än enkelmagade djur eftersom giftet delvis bryts ner i

våmmen. För djurhållare och vallodlare kan ogräset få konsekvenser i produktionen och dess lönsamhet. Bekämpningen av stånds, i framförallt betesmarker, är mycket kostsam då den behöver göras manuellt genom att gräva upp plantan med rötterna och så vallfrö i luckan som bildas. När förekomsten av stånds blivit mycket stor kan i värsta fall vissa marker bli svåra att nyttja som bete. Det gäller framförallt naturbetesmarker där det inte finns möjlighet till kemisk bekämpning

Den blöta väderleken under juli ledde till ökad risk för bladmögelangrepp i potatisodlingen men i stärkelseproducenten Lyckeby's senaste rekommendationer till sina odlare uppger man ett mycket lågt bladmögeltryck. Årets tillverkning av potatisstärkelse har kommit igång i båda Lyckeby's fabriker. Även Nordic Sugars sockerbruk i Örtofta har återinviqts sedan olyckan under föregående säsong och är nu utbyggd till att kunna samla hela den svenska sockerverksamheten.

Under perioden januari – juni 2024 har antalet seminerade mjölkkor gått ner med 2 procent. Hittills i år har antalet semineringar av suggor minskat med 0,7 procent. I juli 2024 minskade semineringen med 1,1 procent jämfört med motsvarande månad under 2023.

Säsongens första exportbåtar har gått från Uddevalla till Spanien med 7 000 ton vete. Totalt ska tre båtar göra samma resa och de andra båtarna lastas också med 7 000 ton vete vardera. Även export till Norge sker nu i samband med skörden. Under odlingsåret 2023/24 exporterades drygt 600 000 ton spannmål från Sverige medan importen under samma tid uppgick till 300 000 ton. Vid normalskörd brukar exportöverskottet uppgå till närmare 1 miljon ton.

Djurhållning, djurskydd och djurhälsa

Djurskydd

Förhandlingar pågår om förslag på ny EU-djurskyddslagstiftning vid djurtransport. Flest medlemsstater har haft synpunkter på artiklar som handlar om temperaturer, transporttider, transport av känsliga djur, transport till sjöss och villkoren för export. När det gäller förslagen på kortare transporttider så framförde många medlemsstater att det skulle påverka näringen negativt och öka kostnaderna. EU-kommissionen var dock tydlig med att detta är en av de viktigaste åtgärderna för att förbättra djurvälferden och att deras konsekvensanalys visar att det är möjligt och att det inte får stor ekonomisk påverkan. Tanken är att främja en omställning till att slakta mer lokalt och transportera mer kött längre sträckor istället för levande djur till slakt, men det finns möjligheter till undantag i förslaget. När det gällde temperaturer så förklarade EU-kommissionen att det är en avgörande fråga för att förbättra djurskyddet och att det inte handlar om att förbjuda transporter utan att

begränsa dem vid temperaturer som är extrema för djur. Många medlemsstater såg dock problem med de gränser som satts för varma och kalla temperaturer.

Djurhälsa

Blåtunga är en vektorburen sjukdom hos idisslare som sprids via blodsugande svidknott (*Culicoides* spp.). Det pågår utbrott av blåtunga i Nederländerna, Belgien, England, Tyskland, Frankrike, Luxemburg och Danmark. Den variant av blåtunga som nu sprids har hittills orsakat allvarliga symtom hos bland annat får med relativt många svårt sjuka och döda djur. Nötkreatur har också visat symtom på blåtunga med mildare sjukdom än hos får men här har smittan också visat sig orsaka minskad mjölkproduktion. Djurägare i de drabbade länderna har nu fått tillgång till nödvacciner som har tagits fram snabbt för att förhindra sjukdom.

Till Sverige skulle smittan kunna komma via infekterade svidknott som blåser till Sverige, genom import av viremiska djur, eller via import av smittat avelsmaterial. Den största sannolikheten för introduktion är via svidknott, sannolikheten påverkas av den epidemiologiska situationen i norra Tyskland och Danmark och av väderförhållandena. I dagsläget anger SVA att risken för introduktion via svidknott och efterföljande spridning i Sverige vara medelhög till hög.

Att skydda djuren mot svidknott är svårt och vaccination är därför det enda effektiva sättet att skydda djuren och detta kommer att tillåtas. Vaccination kommer dock att vara frivillig och bekostas av djurägarna själva. Det finns inga andra effektiva sätt för oss att minska riskerna.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Nästa publicering av Jordbruksverkets officiella produktprisstatistik kommer i början på september.

Arla höjde priset för både konventionellt och ekologiskt producerad mjölk i augusti 2024 med 9,4 öre per kilo. Även för kommande månad höjs mjölkpriset, denna gången med 11,3 öre per kilo både för konventionell och ekologisk mjölk. Under september får Arlas producenter av konventionell mjölk 545,6 öre per kilo i grundbetalning.

Två av de ledande slakterierna har höjt priset på livkalvar med 1–2 kr/kg.

Trots att producentpriset för mjölk i Sverige har stigit de senaste månaderna ligger det svenska priset fortfarande lägre än genomsnittet för EU-27 enligt statistik från EU-kommissionen. Det svenska mjölkpriset är lägre än priserna i både Danmark och Finland. Nederländernas producentpris för mjölk i juni 2024 ligger sju procent högre än det svenska priset.

Fram till vecka 33 finns uppgifter om producentpriser i Sverige och EU och det svenska producentpriset för nötkött är bland de högsta av samtliga EU-länder, men nivån varierar beroende på klass. Det svenska producentpriset för griskött låg högst av alla EU-länder vecka 33, med 9 procent över EU-snittet för klass E. Det svenska priset har stigit svagt de senaste veckorna samtidigt som priserna fallit i många EU-länder och det beror på starkt inhemsk efterfrågan. Det svenska partipriset för ägg ligger också högre än genomsnittet för EU-27 och sedan vecka 15 har prisskillnaden ökat succesivt.

Produktionsmedelspriser

Gödningspriserna i Europa och i Sverige är stabila, främst till följd av små prisrörelser för naturgas och urea. Inför kommande säsong antas inte några stora prisförändringar.

Prisförändringarna för foder har fortsatt varit små under juli och augusti 2024.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige

Nästa publicering av Jordbruksverkets officiella produktionsmedelsstatistik kommer i början på september.

Lönsamhet

Årets skörd blir enligt hittills gjorda prognoser och skörderapporter större än fjolåret. Rapporter om skörden visar även på en bättre kvalitet än föregående år samt torrare leveranser vilket sänker torkningskostnaderna som för 2023 var ovanligt höga. Producentpriserna har hittills under året stigit något medan produktionsmedelskostnaderna har fallit. Utöver det är fortsatt låg inflation en faktor som skapar förutsättningar för förbättrad lönsamhet under 2024 jämfört med 2023. Riksbankens meddelande om sänkt styrränta som kom under månaden är ytterligare en faktor som förbättrar förutsättningarna för en bättre lönsamhet jämfört med föregående år. I samband med augustis räntebesked aviserade Riksbanken om ytterligare 2–3 räntesänkningar under 2024. Till följd av den sänkta styrräntan har en av de ledande bankerna sänkt sin listprisränta på jordbrukskrediter med en bindningstid på tre månader med 0,2 procent till 5,49 procent. Enligt Jordbruksverkets officiella statistik har priset på jordbruksmark minskat 2023 jämfört med 2022. En möjlig orsak till lägre pris 2023 kan vara en något högre räntenivå.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. Frida Svensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Bengt Johnsson, Åsa Lannhard Öberg, Lena Niemi Hjulfors och verksjuristen Emmi Unnerfors deltagit.

Olof Johansson

Frida Svensson

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.